

ILUSTRIRANI SLOVENEČI

TEDENSKA PRILOGA SLOVENEČA

Ceto VI

5. januarja 1930

Štev. 1

Ob pričetku velike zimskosportne sezone v Sloveniji

Naš prestolonaslednik Peter kot smučar na Bledu. V ozadju Otok na Blejskem jezeru.

(Foto: Brata Šmuc, Ljubljana.)

Dragoceno stojalo in umetno vezani dvorski vpisni knjigi za kralja in kraljico, delo neke belgrajske tvrdke za kraljevi dvor.

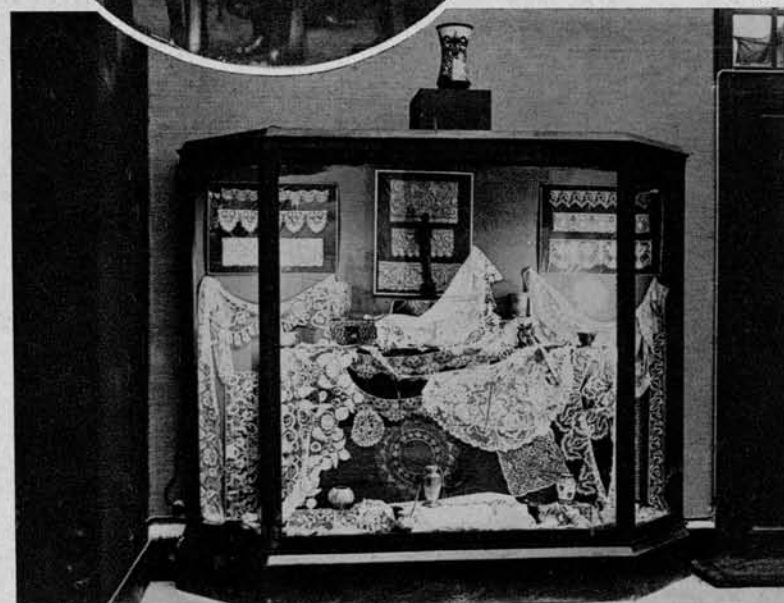
Spodaj: Belgrajski diplomatski zbor zapušča saborno cerkev po slovesni službi božji na kraljev rojstni dan dne 17. decembra.

Pogled na slavnosno okrašene Teražlje središče Belgrada, ob priliki kraljevega rojstnega dne 17. decembra 1929.

Pogled na Bakar z zalivom, ki je bil pred kratkim zvezan z železniško progo s postajo Bakar. S tem je bil tej izborni naravni luki omogočen gotovo silen razvoj in razmah ter utegne v bližnji bodočnosti na svojem pomenu še prekositi Sušak. Slovensko gospodarstvo to zvezo iskreno pozdravlja.

Na levi: Vitrina s slovenskimi čipkami na svetovni razstavi v Barceloni, kjer so vzbujale veliko pozornost in priznanje ter so bile tudi odlikovane z najvišjim odlikovanjem »Grand prix«.

Na desni: Ljubica Karna Rus, dramatična sopranistka, in baritonist Tone Šubelj, ki pripravljata obširen program slovenskih narodnih pesmi za pevsko turnejo po Združenih državah, Kanadi in Južni Ameriki, kamor odideta letošnje poletje.

Dr. Ivan Pless,

novi komisar trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani, ki šteje okroglo 5000 članov, skoro samih zasebnih nameščencev. Dosedanji odbor je minister za socialno politiko razpustil.

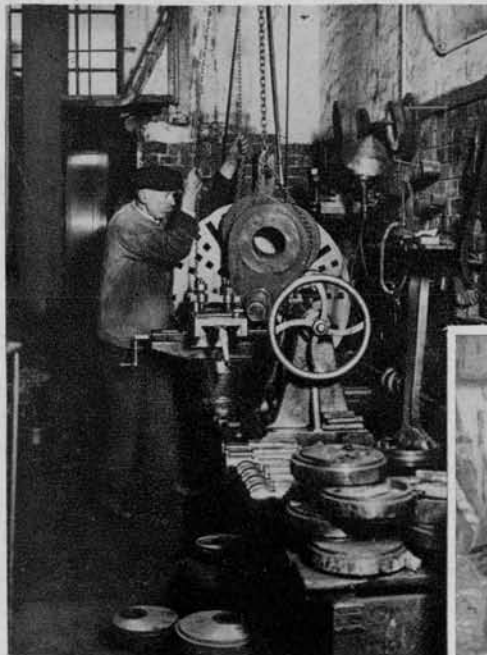

Orožniki kočevskega orožniškega voda

s svojim poveljnikom, orožniškim kapetanom Krešimirom Grozdancem, in poveljnikom kočevskega orožniškega voda, podporočnikom Sv. Djordjevičem v sredini.

Spodaj: Žganci in mleko, to je hrana naše gorenjske kmetiške mladine, zato pa dihata iz nje tudi le zdravje in življenje. To nam kažejo otroci načelnika gospodarskega odbora pri Sv. Križu nad Jesenicami, g. J. Klinarja, ki pospravijo žganec in mleka, da je veselje. Srednji, Jakec, je tak korenjak, da je dolžina njegovih hlač le za 2 cm večja od širine.

Slovenci v Avstraliji. Menda je res skoro ne bo dežele na svetu, kjer bi ne našel Čeha in — Slovenca. Tudi v daljno Avstralijo jih je zašlo že precej. Slika nam kaže nedeljsko zabavo skupine Slovencev in Dalmatincev, zaposlenih pri kamnolomih in apnenicah v Nord Beach pri Perthi v zapadni Avstraliji.

Spodaj: Novoustanovljena godba gasilnega društva pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah.

Čast poštemu delu!

Triinsedemdesetletni strugar v državnih železniških delavnicah v Mariboru, g. Dominik Rihard, doma iz Celja, ki vrši svoj poklic v isti službi že od 12. decembra 1872 in je obhajal torej pred kratkim že 57 letnico svoje težavne, a zveste službe.

Po uspehih pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske pred dobrim letom na Češkem in Poljskem je bila želja naše javnosti, da poneso slovenski pevci našo pesem tudi na zapad, ki je danes predstavitelj kulturnega človeštva. Gotovo je bila zato posrečena misel, da si je Matični zbor izbral najprej prijateljsko Francijo.

Dolga in z mnogimi žrtvami je bila zvezana pot, katero je napravila naša Matica na tej svoji zadnji turneji. Preko Avstrije in Nemčije je zbor prispel 25. nov. v francosko mesto Nancy, kjer je prihodnjega dne priredil prvi koncert na francoskih tleh. Prvi nastop — prva zmaga pred kritičnim in razvajenim občinstvom. Utrta je bila nadaljnja pot slovenskim pevcem, ki so zmagoslavno ponesli našo pesem v izmučeni, v svetovni vojni razdejani Reims (28. nov.) ter industrijski, trgovski Lille (30. nov.), na skrajni severni del francoske zemlje.

Po poti na vzhodu in severu prijateljske Francije so naši pevci obiskali s pesmijo tudi naše rudarje-izseljence v Merlebachu poleg Saarbrückna, v sosednjem Aumetzu in Lensu (med Lille in Arras), kjer si služi na tisoče in tisoče slovenskih delavcev v tamošnjih premogovnikih in rudnikih svoj težki vsakdanji kruh. Že šesto leto so ti naši trpni odrezani od svojega rodnega kraja, pozabljajo na domovino in umirajo v mačehovski tujini. Da so se naši pevci ustavili s pesmijo pri teh naših zapuščenih bratih, jim prinesli pozdrave iz domovine in jim obudili hrepenenje po domu, zaslužijo najiskrenejšo zahvalo vse naše javnosti. Če kje, je tu naša pesem dosegla velevažne uspehe, ker je pokazala njih gospodarjem, da so trpini, ki kopljejo po njih rudnikih, sinovi kulturnega naroda.

Izkazana je bila čast junaštvu francoskega vojaka na številnih veličastnih spomenikih žrtvam svetovne vojne, razlegala se je naša pesem po izmučenih, v svetovni vojni razdejanih krajih, utešila je hrepenenje v duši mnogih naših rudarje-izseljencev in slovenski pevci so se približali že razkošnemu, razvajenemu Parizu, kjer naj si izvojuje slovenska pesem novo, to pot največjo zmago. Tisočglava množica navdušeno aplavdira naši pesmi v

Invalidski dom v Parizu, kjer se je poklonila Glasbena Matica na grobu Napoleona, osnovatelja Ilirije, ter priredila matinejo francoskim invalidom iz svetovne vojne.

Pogled na Grenoble v južnovzhodni Franciji, kjer je priredila Glasbena Matica enega svojih najbolj uspešnih koncertov. Tudi sprejem je bil tu jako prisrčen.

Na levi: Bazilika Presvetega Srca na Montmartre v Parizu, ena največjih zanimivosti Pariza.

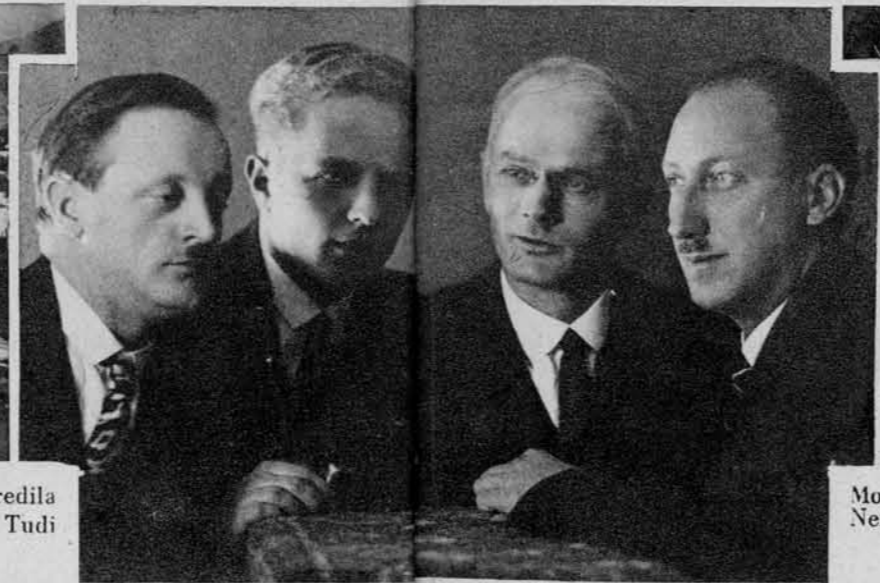
Slovenska pesem v Franciji

Pariški mestni magistrat, kjer je bila recepcija pevskega zbora. Sprejel je zbor sam pariški župan in ga ljubezljivo pogostil.

Na desni: Matični pevski zbor na pariški Sorbonni. Sredi pevk stoji maršal Franchet d'Esperey, na levo od njega pevovodja Polič.

Spodaj: Pogled na ženevo (Švica) z Mont Blancom v ozadju. Tu je koncertirala Matica z velikim uspehom na svojem povratku.

Pevski kvartet naše Glasbene Matice (od leve na desno: I. tenor Jan, II. tenor Dušan Završan, I. bas Janez Završan in II. bas Jos Skalar), ki je priredil samostojen koncert za naše izseljence Aumetzu v severnovzhodni Franciji.

Spomenik padlim žrtvam iz svetovne vojne v mestu Lille. Predsednik Gl. M., dr. Ravnihar, in odbornica gdčna Hrvatinovala polagata na spomenik venec.

Spodaj: Zbor Glasbene Matice na grobu neznanega vojaka pod Arc de Triomphe v Parizu. Tu je položil zbor venec in zapel več slovenskih nagrobnic.

Znamenita katedrala v Reimsu, ki je bila v svetovni vojni silno poškodovana in jo sedaj obnavljajo. V Reimsu je priredila Glasbena Matica dobro obiskan koncert.

Most čez Reno v Strasbourgu, ki tvori mejo med Francijo in Nemčijo. Tu je stopila Glasbena Matica prvič na francoska tla. Pred mostom je razvrščen zbor.

amfiteatralni ogromni dvorani na Sorbonni (2. dec.), žanje nepričakovane uspehe od najizbranejšega občinstva v Salle Gaveau (3. dec.), poneso našo pesem v širni svet z Eifflovega stolpa (4. dec.) in potom govorečega filma, ovekoveči slovensko pesem na gramofonskih ploščah, razglasi sloves naše pesmi v tisočih in tisočih izvodih pariških svetovnih dnevnikov, se pokloni na grobu neznanega vojaka pod Arc de Triumpom, zadoni se živim žrtvam svetovne vojne v Invalidskem domu in na raznih recepcijah pred povabljenim elitnim občinstvom.

Ovenčani s tolikim slovesom so ponesli Matičarji našo pesem še v starodavni zgodovinski Dijon, domače-ljubki Grenoble, milijonski Lyon ter se predstavili domov grede še na sedežu Društva narodov, v prekrasni Genevi.

Kaj je pripomoglo k toliki zmagi slovenskim pevcem? Gotovo ne peestre narodne noše, v katerih so se mučile in nastopale ves čas turneje Matičarke, tudi ne le z vsvo resnostjo in previdnostjo pripravljeni načrt, po katerem se je izvedla turneja, tudi ne le železna disciplina inteligentnega korpusa, ki se prostovoljno podvrže disciplini, ne pester, globoko premišljeno sestavljeni program z moderno in narodno našo pesmijo, ne »Miška«, katero doma ironiziramo, v tujini pa jo izsilijo povsod k ponavljanju. Zmagala je milina slovenske pesmi, katero je tako močno podčrtaval mojster Hubad skozi desetletja v Matičnem zboru in jo vcepil tudi drugim slovenskim pevskim zborom in katero nasledstvo je prevzel po njem sedanjji vodja pevskega zbora ljubljanske Glasbene Matice ravnatelj opere M. Polič.

Ako se je pred pohodom slovenskih pevcov v Francijo naglašal predvsem narodni in politični pomen te turneje, ako so hoteli afirmirati naši pevci slovensko pesem in slovenski narod na Sorbonni, lahko danes ugotovimo, da je Matica s svojo turnejo vzbudila zanimanje kulturne Francije in njenega Pariza za naš mali, doslej v velikem svetu sploh neznan slovenski narod in za njegovo visoko individualno umetnost in kulturo. To je predvsem veliki pomen Matične turneje in za to ji mora biti ves narod hvaležen.

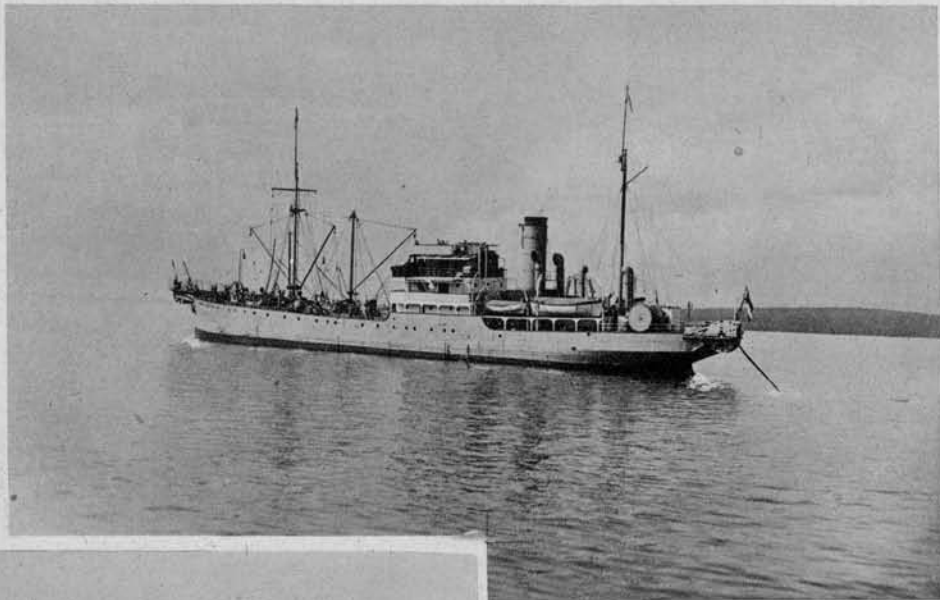

Na desni:

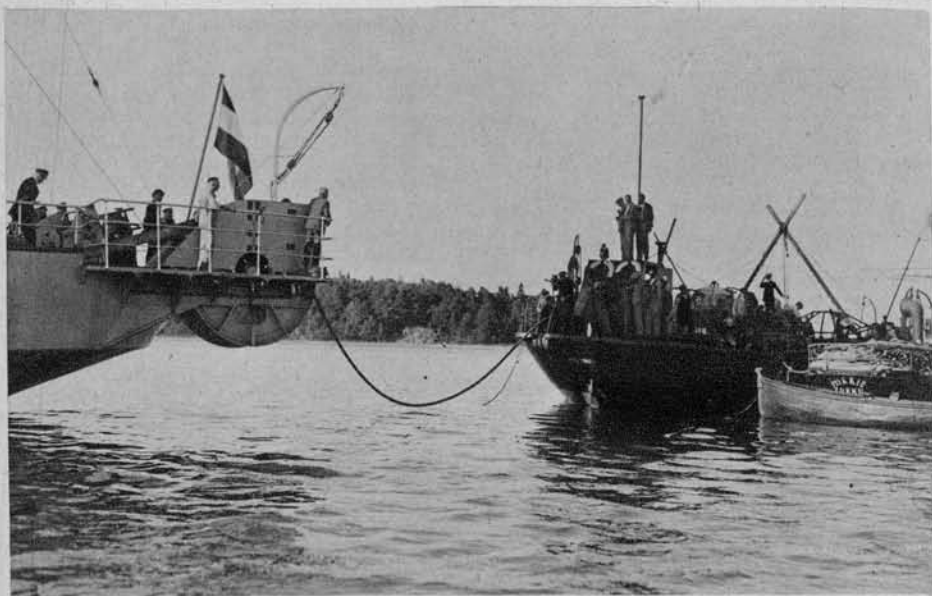
Spomenik Napoleonu Bonaparte, osnovatelju Ilirije, ki je bil odkrit na sedlu pri mestecu Laffrey pri Grenoblu istočasno z ilirskim stebrom v Ljubljani in ki ga je Glasbena Matica obiskala kot prvo večje društvo.

Prekomorski brzovav in telefon

Čim je bil današnji brzovav toliko izpopolnjen, da je gladko posloval, so začeli učenjaki takoj misliti na to, da zvežejo z brzovavno žico tudi prekomorske dežele in s tem omogočijo naglo medsebojno občevanje vsega človeštva, kar je imelo nedogleden vpliv na vse moderno kulturno in gospodarsko življenje. V to svrhu so položili brzovavno žico po morskem dnu iz dežele v deželo. Seveda za tak posel ni primerna taka brzovavna žica, kakršne vidimo na naših brzovavnih drogovih, temveč jih je treba več, dobro zavarovanih in izoliranih. Spodnje slike nam prikazujejo polaganje takega prekomorskega kabla.

Parnik za polaganje podmorskega kabla na svoji vožnji in pri svojem poslu.

Na levi: Priprava na koncu ladje za polaganje kabla; konec kabla potegne po plitvem obrežnem delu morja poseben čoln.

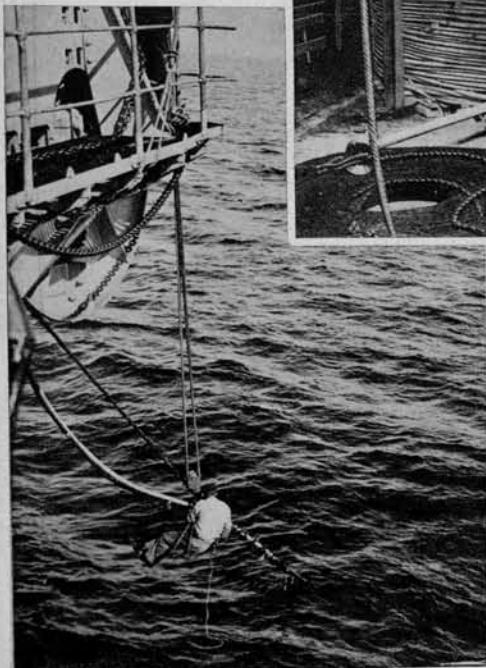
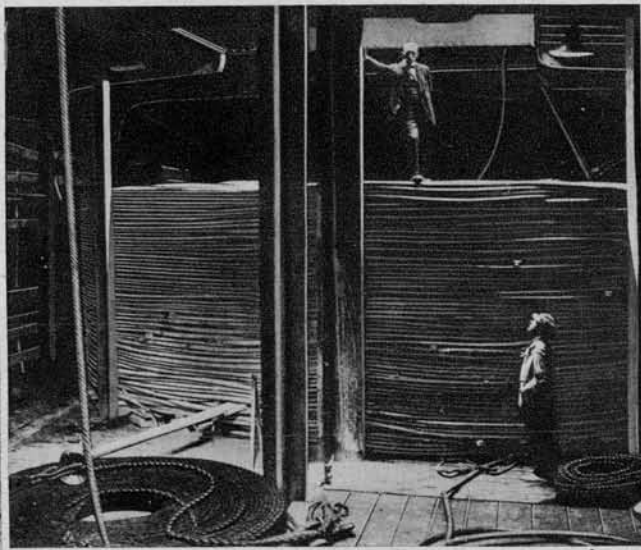
Spodaj: Polaganje plavajočih, a na morskno dno pritrjenih priprav, ki kažejo parniku smer, v kateri je treba položiti kabel.

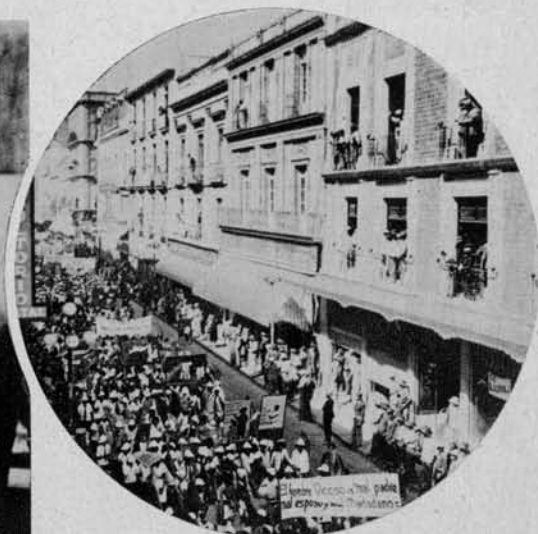

Spodaj: Montiranje kabla na obrežju.

Na desni:
Shramba za kabel na ladji; tu je zvitih 44 km kabla.

Spodaj:
Zvezovanje dveh koncev kabla na odprtem morju.

Nastop nove delavske vlade v Avstraliji. Pri zadnjih volitvah v Avstraliji je zmagala delavska stranka in prevzela sedaj tudi vlado v svoje roke. Slika nam kaže novega premierja Scullina, ki prevzema posle od starega, konservativca Bruceja.

Zgoraj na desni v krogu: Prepoved alkohola nameravajo uvesti tudi v Mehiki. Slika nam kaže ogromne manifestacije za to prepoved po ulicah Mehike.

Na desni: Razdeljevanje zadnjih Noblovih nagrad. Pred kratkim se je vršilo v Stockholmu v prisotnosti kraljeve hiše in tozadevnega odbora zadnje razdeljevanje Noblovih nagrad. Po govorih, v katerih se poudarjajo zasluge odlikovancev, izroči kralj vsakemu nagrajencu v modro usnje vezano diplomu, ki vsebuje tudi denarno nakazilo. Slika nam kaže zadnjo svečano razdelitev nagrad z nagrajenci. V prvi vrsti sede od leve na desno: Richardson (Anglija), de Broglie (Francija), Harden (Anglija), von Euler (Nemčija), Hopkins (Anglija) in Thomas Mann (Nemčija); sedi pa Selma Lagerlöf, članica komisije.

K spravi med Vatikanom in Kvirinalom

Kakor smo že poročali, je obiskal dne 5. decembra italijanski kralj uradno in slovesno svetega očeta v Vatikanu. Dva dni nato, dne 7. decembra, je pa storil sličen obisk tudi italijanski prestolonaslednik Umberto (X) s princeznjama Giovanna (na desni) in Marijo (na levi). Slika nam jih kaže po slovesni avdienci. Na levi od teh je videti monsignora Caccia, na desni pa nadškofa Cremonesija, poleg njega odvetnik Pacelli (posredovalec pri sklenitvi konkordata), nato pa monsignor Zampani in monsignor Nardone, prejšnji rektor zavoda sv. Jeronima v Rimu.

Naš filatelistični kotiček

Z današnjo številko otvorimo ta kotiček, ki so si ga mnogi že dolgo želeli. Objavljali bomo filatelistične novosti in zanimivosti redno v vsaki drugi številki.

rumenkastovijolčasta

rjavovijolčasta

rjavkastomodra

jeklenomodra

vijolčasta

zelenkastomodra

rdečečrna

Švica.

Dobrodelne znamke, ki izhajajo vsako leto meseca decembra v korist revnih otrok in mater, s prebitkom 5, oziroma 10 cent. Zgornja vrsta nam kaže serijo iz leta 1929., spodnja pa iz leta 1928.

temnomodra

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XIX. poglavje.

— Jutri bomo v Minusinskem! — se je veselil Vedenej Savič z Grigorijem: — zdaj so končane naše neprilike!

— Kaj pa čaka mene? Kako novo življenje bom imela? — je nemirno premišljevala Grunja.

Nilka se je stegnil na mostiču in gledal v nebo. Čelo se mu je nagubančilo in nos se mu je tako lesketal, ko da so mu ga navoščili: tako je bil fant v nekaj zatopljen. Potem pa je pobral svojo balalajko, začel breknati in nekaj nerazločno zapel...

Fantje se zbirajo,
na pot se ozirajo...

prišel je prav tiho s cvilečim glasom:

Gredo po novce v Urjanhaj,
zbogom, oj, domači kraj!

Vedenej Savič, ki je sedel blizu, je obrnil glavo, pa začel poslušati:

— Dobro si jo naredil! — je pesnika vzpodbujal Grigorij: — no, kar naprej!

Daleč moj konjiček skače,
sem raztrgal si vse hlače...

je glasneje zapel Nilka.

Grigorij se je zasmel, pa se tlesnil po kolenu.

A nam denarcev niso dali,
pa še k vragu nas poslali...

— Brzdaj no jezik, gobezdalo! — je rekel Vedenej Savič: — ni treba hudobca klicati!

— Takoj jo drugače uberem, prosim! — je odgovoril Nilka, pa prišel še bolj cvileče:

A nismo novcev nič dobili,
so nas iz hiše napodili.
Sploh bi bili prišli v škripce,
če ne bi bilo te device!

Zdaj se je na pevca ozrla tudi Grunja. Splava se ni nihče spomnil; tiho se je pozibaval sredi Jeniseja... Okoli pa je vse tako lepo žarelo, ko da bi bilo pol sveta pokrito z ogledalom, voda je kar sijala, tako jasen in blag je bil ta dan.

Kakor lilija je dehteča,
kakor purpela rdeča!

je podčrtano sladko in ganjeno zapel Nilka.

Vsi obrazi so se nasmehnili.

Očka, žalosten ne bodi,
da je šel denar po vodi!

Saj veste, očka ljubeznivi,

da mi nismo tega krivi.

Drugi peljemo zaklad:
imel ne boš sinahe rad?

Grunji je zažarel obraz od zadrege. Počasi se je obrnila v stran, pa je bilo videti, kako rdeča so ji postajala lica in ušesa. Tudi Grigorij se je vnel kakor slama in pričel gledati v drugo stran.

— Nehaj no z bedarijo! — se je na Nilko zadržal Vedenej Savič. A tudi njemu so se smehljale oči, ker je dobro videl, kam pes taco moli. — Glej ga no, še za Puškina bo!

Nilka pa je zameril:

— Kaj mi je vaš Puškin? — je odgovoril: — saj še boljše lahko naredim kakor Puškin!

Nagnil je dolgi nos kakor kljun v tretjo stran, se tudi obrnil in na tihem nekaj začel plunkati.

Vse je utihnilo na splavu in vsi so se spomnili stare, prastare pravljice. Tisoče in tisoče let jo pripovedujejo ljudje drug drugemu in se je še vedno niso naveličali, še vedno jo vsak rad poslušal. Najboljše je od vsega, kar ima lepa mladost, najzanesljivejše od vsega, na čemer slonijo moška leta, in spomin na njo potolaži tudi v starih dnevih. Slabo se godi onemu, ki ni nikoli poslušal te pravljice, saj nima človek ničesar, kar bi jo lahko nadomestilo. Mar je tako samo pri človeku? Stopi no v polje, poslušaj, kaj pod nebesom žvrgolijo škrjančki, čivkajo lastavice in nežno pripovedujejo grlice. Povsod je ta pravljica vedno ista! Kakor smrt je močna ljubezen! je rekel pevec v psalmih. Stvarnik je na njej utemeljil ves svet. Ko se pa Bog razsrdi na ljudi in jim vzame ljubezen, takrat se bo vršila poslednja sodba in napočil bo konec vsega belega sveta...

XX. poglavje.

Matvej Palič je sedel v svoji sobi, nekaj prešteval in s prstom suval zrna v računalu. Naj se je še tako mučil, se mu ni hotela ujemati sklepna vsota. Slednjič je zopet zmešal zrna, pa se zamislil. Zadnje dneve je bil vedno nekam nemiren, neprenehoma se je spominjal svojih potovalcev, — predolgo jih pač ni bilo nazaj. Sicer ni hotel družini kazati, da je v skrbeh: saj je itak hodila Glafira Pavlovna po hiši mrka kakor črna noč. Na denar zdaj gospodar sploh ni več mislil. — Samo, da me ne bi Bog kaznoval za mojo pohlepnost! — je ugibal: — da mi ne bi za kazen vzel edinca. Ali so še vsi tam živi in zdravi? (Dalje prihodnjč.)